

Издази Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франка, на по године 10 франка, на четврт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата плаћа се у плаћеним новчанима или поштом на Цетиње. Црнорци на Цетиње, а може се и картом укупном на пошту у Котор. Дешев плаћа се уредничку Ручишом саобраћају.

За одање плаћа се од поштом. За одање веће и од дужи времетраја.

Позив на претплату

НА

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

Почетком нове године 1884 отвара се нова претплата на наш лист.

С тога позивамо уживо све пријатеље нашега мјеста, који су ради и у новој години овај лист држати, да нам за времена пошлу претплату, да им не би, због касно стигле претплате, који лист од нове године изостао.

Цијена је „Гласу Црногорца“:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ):

На годину 6 ф. р. а. вр.

На по године 3

На три мјесеца 1 . 50 н.

За све друге земље у Јевропи

Америци:

На годину 20 франка.

На по године 10

На три мјесеца 5

Претплатници из Аустро-Угарске (и Босне и Херцеговине) нека шаљу своју претплату поштанском упутицом на г. Петра Рамадановића у Котор. Нарочито се умољавају претплатници из Босне и Херцеговине, да нам не шаљу новце непосредно овомо у запечаћеном писму, за које ми морамо овдје плаћати свагда по 40 до 50 новчића, него нека упућују претплату на г. Петра Рамадановића у Котор, и те поштанском упутицом.

Претплату из Србије на наш лист prima само књижевна Велижир Валожића у Биограду. С тога нека се тамошњи наши претплатници изводе за времена с претплатом обратити на ту књижевну.

Претплатници с других страна нека шаљу своју претплату у плаћеном писму на: „Управу „Гласа Црногорца“ на Цетиње“.

Цетиње, с, 31. Децембра 1883.

П Р А В А

ГЛАС ЦРНОГОРЦА.

Ц Е Т И Њ Е, 14. Јануара.

Осим старог пријатеља на далеком сјеверу и непосредног сусједства у Аустро-Угарској, Црна Гора има још једнога сусјед на својим источним и јужним границама, с којим стоји у многостручним одношајима.

То је Турска.

Слика нашег положаја према иностранству не би била тачна, кад је не бисмо потпунили извјештајем о нарави одношаја, у којима стојимо према тој старој сусјетки наше државе.

Познато је, у каквим смо одношајима стојали према тој држави кроз толике вјекове. Да су ти одношаји вагда били крваво обиљежени, не треба да напомињемо. Да нама није било лако стојати у таквим одношајима према Турској, то није тешко погодити; али је то за нас дужност била, која нам је прописана историјским задатком нашим и којој су наши стари савјесно и достојно одговарали.

Ни за Турску не може се рећи, да јој је био угодан овакав сусјед. Колико је мала Црна Гора, она је вагда била Турцима приа и крвава. Караџић је у историји њиховој остао занесен ужасним словима.

Али што је било — то је прошло. Црна Гора нема више крвавог посла с Туреком. Навојсани су лутни и крвави ратови, у којима су и Турци

и Црногорци показали своје јунаштво.

Док су у рату, јунаци се бију; престане ли рат, јунаци се пазе и поштују.

И између Турске и Црне Горе престао је рат, настало је доба да се почну пазити и поштовати.

Берлински конгрес уредио је одношаје између Црне Горе и Турске — како? О том овдје не може бити ријеч, али довољно је констатовати, да ни Турска ни Црна Гора не би имале разлога, да се због тога жале једна на другу; на против, има у тој уредби доста којешта, што би у добру схваћеном интересу једне и друге државе у стању било, да међу њима изгладни све уображене и праве противности и да их у многим погледу приближи и споји.

То као да се јасно увидјело с обје стране, те се доста одмах иза берлинскога конгреса у саобраћају између једне и друге државе, једне и друге владе, показала добра воља и наклоност к приближењу и узajамном споразуму у толиком степену, да је изван сваке сумње било, да ће се одицају између наше државе и Турске, о којима кроз толико вјекова није могло бити ни ријечи, извести на пут, којим се долази до сталног пријатељства и трајних и идентичности интереса основаних веза.

То се доста кроз кратко вријеме и догодило.

Влада Његовог Величанства Султана није пропустила ниједну прилику а да не изиде на сусријет нашој влади у свијема жељама и памјерама њеним, које су последице берлинскога конгреса вагда на то биле управљене, како ће се што бољи споразум успоставити између једне и друге стране. Ако је у том погледу и било каквих диференција, оне су проистјекле не из аде воље, него из старедавних неприлика, које се нијесу могле уклопити за један час; по овје су владе настојавале, да се све те неприлике обојстраним настојавањем што прије уклоне и да се на тај начин утре пут сталним и правилним одношајима пријатељства и доброга сусједства између Турске и Црне Горе.

Од своје стране можемо рећи, да је Црна Гора у том погледу вагда с најбољом вољом излазила пред Турску.

Ако за потврду тога треба какво свједочанство, онда јачега и бољега не можемо наћи него што је у путу Његовога Височанства нашега Књаза у Цариград и посјети његовој у Султана — прошлога лета.

То је био прави догађај, ком се цијели свијет изненадио, који су непријатељи наши наковено тумачили, а пријатељи га потпуно одобравали.

Личним састанком нашега узвишеног Владанца са царем отоманским — првим састанком од како се памти Црна Гора и Турска — закључена је прошлост међу објема државама, а отворена су врата будућности за једну и за другу. Завјеса је пала на крваво коло од пет вјекова, а нова се дигла пред нама указујући нам перспективу могуће дружбе између Турске и Црне Горе.

Варедно сјајни дочек, који је Његовом Височанству Књазу спреман у Цариграду, свједочи нам овет, да се и с турске стране у не мањој мјери уважава и оцјењује зачетак нове ере, која има да наступи у одношајима између Турске и Црне Горе.

Посјета ова у Цариграду уредила је својим плодом, Смијером, који

се до тада изражавали само у форми добријех жеља, почели су да добијају конкретне облике. Одношаји доброга сусједства између Црне Горе и Турске нијесу већ више били празно слово, него су почели да добијају свој стварни садржај, почели су да се испуњавају и оживљавају складном уредбом обојстраних висећих питања у интересу доброга реда и свестраног унапређења обје државе.

Међу овим уредбама спада у првој линији питање о уређењу границе између Турске и Црне Горе, које се на жалост и на обојстрану штету нашу и турску повлачи већ од толико година, а никако да се привде свом крају.

При таквом расположењу од стране Турске можемо се надати, да ће се и то питање већ једном уклопити с дневнога реда и да ће се тијем облајати запрјек, која је до дјасе сметала, да се између нас и Турске уреди такав међудржавни саобраћај, којим би се и ови запуштени крајеви балканскога полуострва отворили културно и цивилизацијски.

Када се то учини — а то дај Боже да што прије буде — онда ће тек настати благословени складни рад између нашег спољашњег министарства и турске владе, којег ће пошљедице добро осјетити ови крајеви.

Наша је најискренија жеља, да се у што скорјем времену до тога дође. А те жеље у нама не производе платонична чуства, него живо осјећали интереси, који нам налажу, да отаџбину нашу са свијех страна достајемо у таково одношаје, који не ће сметати њеном напретку него га снажно потпомагати.

До данас се није могло то тражити од одношаја наших к Турској.

По данас држимо да то мора бити један од главнијех задатака наше владе, и ми ћемо се ратовати од свег срца, ако будемо срећни да видимо, да је она и у том правцу постигла онакав успјех, каквим је до данас пражена у цјелокупној радњи својој на пољу унутрашње и спољашње политичке црногорске.

Тај успјех нама је неопходно нуждан, ако хоћемо, да у унутрашњем развитку свом дадемо маха свијема силама својим и да све факторе своје моћно саставимо у једну комбинацију, која ће што боље одговарати нашим крајним смјерцима.

Како нам депеше наше из Беча јављају, руски министар Гире стигао је тамо у недјељу 8. ов. м., био је у цара на пријатној аудијенцији која је трајала три четврти од уре, а онда за тијем је имао саставак са грофом Калишкјем с којим се је разговарало читаву уру. Свезани обједи, дочеци, пратње и т. д. разумију се већ сами од себе.

Од како је Гире пошао на Бечмарку у Швајцарску, по повешама није се престајало зборити о томе, ели ли ће он на повратку своме у Русију сврнути у Беч или не. Разумије се, да су се за ту евентуалност велика свадокоче комбинације, а на име извољени су се закључења, да од тога зависи у ком ће се правцу у будућности развијати одношаји између Русије и Аустро-Угарске и да ће то служити као критерија за оцјену наших смјерова, којима се носи политика те двије државе. Према томе судило се свако: дође ли Гире у Беч, добро је, биће мир, Русија и Аустро-

Угарска слажу се и споразумне су у питањима која их се тичу; не дође ли, ако је, споразума међу њима нема, Немачка је издала и продала Аустро-Угарску Русији, мир је у највећој опасности!

Гире је дошао у Беч, дакле биће мир.

Хвала Богу, кад је тако!

Но нама се чини, да би био мир и онда, кад не би Гире сврнуо у Беч; а исто тако чини нам се, да би могао бити рата, ма да је Гире похотно аустројеску пријестоницу.

Колико високо уважавамо настојања великих државника и трудове њихове, које на то полажу, да се на миру расправе спорна питања у српјету, ипак нам се чини, да њихова моћ не би била довољна за одржање мира, кад не би у срмијема државама, у данашњем стању њиховом, лежала јака потреба да се мир не нарушава. А што државници у својој радњи одговарају тој потреби, то им се само у похвалу уписати мора.

Је ли Гире дошао с каквом мисијом у Беч или није, то се не зна, — изгађати није вриједно. Погодити се може у најпријед само толико, да је Гире у Бечу могао радити само на утврђењу општега мира, а при тој радњи не сумњам да је тамо већ затекао спремно земљиште. Ако је било каквих год питања, из старијег или новијег доба, која су правила разлику и стварала може бити тешкоће између кабинета бечког и петроградског, онда су та питања на састанку у Бечу била предмет разговора између Гире и одлучујућих фактора у Аустро-Угарској, онда можемо бити пуно увјерени, да су та питања, и ако можда још не ријешена, ипак расправљана и аранжована начином, који може служити као гаранција за одржање мира.

При том карактеристични су неки гласови, који су се на неколико дана пред доласком Гиревим просудили по новинама.

На име, по новинама се растурило вијест, да је цар аустро-угарски сам позвао Гире у Беч. О томе се повела распра, е да ли је то истина или није. Ту распри преклипоу је сам Гире изјавом једном коју је учинио пред једним кореспондентом неких немачких новина које га је похвало и ком је Гире — тако се бар вели — рекао: да полази у Беч да походи свога старог пријатеља, и по жељи пара аустро-угарског који је рад с њиме поразговорити се.

Ако то стоји, онда мора да постоји и нека конкретна потреба, која се у Бечу жљиво осјећа, кад налазе, да им је нужно поразговорити се с русководелим руским државницима.

Која би то потреба била, о томе листови сланита нагађају. Разумије се да им у том нагађању најјаче стоји такозвано неточно питање и с њим у свези стојеће стање ствари на балканском полуострву. Положај Русије и Аустро-Угарске и њихови међусобни одношаји тачне су прилике, да међу њима не може бити додирнијех тачака на другом мјесту него на балканском полуострву, а баш ту се оне додирују начином, који захтјева много дипломатске вјештине и честога објашњавања, ако се не ће тај додир претворити у сукоб, на којег и у судар.

Како да и овај најчистији свадоник у Бечу има служити објашњењу тога рода. Но у чему се то објашњење

састоји, на што се управо односи, то наравно нико не умије да каже.

Једно се само може е поуздањем извести, да ће се објашњење и споразум у Бечу постићи, јер већ одавна опажа се с једне и с друге стране добра воља, да се назн на обостране интересе и да се не пријеђе граница, иза које би свака страна имала разлог да почне радити с одријешеним рукама, што би наравно врло кобно било по одржање општег мира.

Та добра воља, та стална тенденција к миру примјетила се не само у измијењаним с обје стране увјеравањима о мирољубивости, него баш и на самом дјелу. Догађаји у Босни и Херцеговини, расправа дунавског питања, ствар источних железница, мијене у Бугарској посвједочиле су то очевидно. Све су то била акутна питања, која су могла цијело и тако прекарно стање ствари на балканском полуострву побркати и узмутити, али добра воља с једне и с друге стране и живо осјећања потреба мира учинише, да су се и та питања, ако не са свијем расправила и ријешила, а оно бар сталожила и одгодила, те већ не пријете миру. И то је учинено начином, који ни мало не ремети постојеће одношаје на балканском полуострву.

Како већ рекосмо, не можемо знати, која је то потреба, те је изазвала састанак и разговор у Бечу; али ако се збиља опет какво питање на балканском полуострву заштрало, те пријети да доведе у сукоб интересе обје монархије или да наруши постојећи ред ствари, увјерени смо, да ће се оно истим начином ријешити и расправити, или ако то не може да буде, онда бар сталожити и одгодити.

Ствар мира биће дакле на сваки начин у добитку свим састанком, а непријатељима њеним опет ће се изјавити вадања.

Да овихјех има и у самој Аустро-Угарској, то смо сада чули и из уста самога Гирса, а то је врло значајно. Кореспонденат вишепоменутих новина, те је био у Гирса, исповиједа, како му је Гирс рекао: да ће се његовим састанком с царем аустро-угарским о сваки добро споразумјење између обје царевине, у пркос некој партији у Аустро-Угарској, која против мира агитује.

Ове ријечи Гирсове начиниле су на малу узбуну у Аустро-Угарској. Свак се љита поја је то партија, а највише они који су се згласили за клубоку, који вада проповиједују рат с Русијом „што прије то боље“, којима није довољна окупиција Босне и Херцего-

вине, него би хтјели и анексију и хоху, па и преко Митровице до Софуга, па чак и до Цариграда: који у својим ступицама толико пута већ прегазише и Црну Гору и све те ситне државице на балканском полуострву, те не вриједе да живе.

Истина да ствар мира нимало не зависи од тихјех фанфаронада, али Гирс ће ипак добро учинити, ако се на то обазре, те по обећању своме стави мало рускога леда на те усвајане главе.

Политички преглед.

Кнез Бисмарко послао је свога најстаријег сина, графа Херберта Бисмарка, да буде при њемачком посланству у Петрограду. Овој мисији приписује се велика важност нарочито с њемачке стране. Таке јелач од најупливијих листова њемачких, берлинска „Пошта“, вадази, да се појав најстаријег сина њемачког канцелара у Петрограду има сматрати као доказ „добрих одношаја“ који постоје између њемачке и Русије и, до извесног степена, као непосредна пошледица састанка рускога министра Гирса с њемачком канцеларом у Фридрихсрују. Граф Херберт Бисмарко — тако притврђује берлинска „Пошта“ — пребиваће у Петрограду као живи доказ томе, да ће се пријатељска веза између оба сусједна царства хрватити неприкосновено и у будућности.

Листови руски, који о том догађају аборе, много су хладнокривнији. Тако, међу осталијема, „Ново Врјеме“ вели, да оно нема ништа против таквог тумачења изјављеног сина Бисмаркова у Петрограду, али, без објашњења доблесног телеграфом из Берлина, оно се не би одважило, да прила тако крунак значај том ваку. Премјештај секретара посланства — вели руски лист — из једнога посланства у друго иде обично најпријед, кад се има на уму, да се неки секретар претвори у „духомољног министра“ или „изванредног посланика“. Граф Херберт Бисмарко вадази се на том путу, и отуда његова „мисија“ у Петрограду, која не ће дуго трајати. Што је граф Херберт сина кнеза Бисмарка, то не значи много, јер на челу њемачкога посланства у Петрограду стоји дипломата, који се одликује независношћу свога карактера и који нема потребе да га „руководи“ подружи му чиновници ради тога, да би охранио пријатељски карактер одношаја између њемачке и Русије. Генерал Швајнцић већ је даво доказао, како је угодан за њемачку владу положај, који је он умио себи стећи у Петрограду. Ако су у Берлину при познатењу сина Бисмаркова имали у виду само то што наводи берлинска „Пошта“, онда се томе доиста ваља радовати од свег срца. Сваки корак, који вада њемачка чина да изгледа убуњу о могућем непријатељском сукобу између њемачке и Русије, служиће као нова свједоштва о томе да мирољубиви и пријатељски преваг Русије надали прјеме и код вођа међународне политике у Берлину. Само бисмо то веома желили — пише „Ново Врјеме“ — да би берлински официозни листови, који су у потоне вријеме тако љубавни према Русији, појмили, да

потребама човјечијег вјетла, са ћеш знати за што.

Према овоме ваљало би да баш тежак и раданк пазн из сав као на вадашно врело своје силе, и да га упоредо цијени као и сваку другу ваљажу обаву свога вјетла. Ти треба да сматраш сав као оно зила госта, који ти обилате даре доноси, па да га и дочекаш, како се таким пријатељу приноси. Баш теби треба да је сав и ноћни одмор нека врта брвге и донаћет старања, исто онако као што се брвнеш и о другим животињама и дмањам потребам.

А за што да је и то брига, — када сав дође — као оно права срећа — да га и не зовеш, да га и не зовиш. Зар и око тога има каква старања и посла?

Ти се већ вадази да има, а знаш и то, да смо ми баш у томе са свим немарни. Вадази се већ, како ми спремамо постељу и како би је требало спремити, па већ и сам можеш судити, како се ми одмарамо. Тарда земља посута тек сламом лежа је постела за измучено и уморено тијело тежаконе, а и боље прјатке наших тежаконих кућа вајесу много удегније. Па зар још кије вријеме, да доћеш и себи и да помишљаш: „И вајер тражи боље ноћниште и неку ложу, а ја сам човјек... Моје су силе боље од његових, на што их не би боље уногледно и боље чувао?“

Кад је постела удегна, кад се на вријеме легне, кад је тишина и мира, онда ће утрућено тијело брзо и слатко заспати и добро отпочаути. „Недуг дуг отимјет гонивези маша прва, а и ми кажемо, да је чиста свјест најмекше узглавље. Црне мисли, страх, воланк радост, глас нечисте свјести и сваки дучеваг немар гоне сав очују. И то одговара истина што кажемо да је заспао као окупан“ али се слабо на то осврћемо. Ти прввајеш да се за куп-

ради умрешња духова није довољно само с одушевљем аборити о „утрћену свега“ између Берлина и Петрограда, него би нужно било, да се те „утрћене“ не објашнује у смислу корак, који би могао олакшати њемачкој — као ово г. 1870 — да постигне какви год војнички успјех ради кога је нужно неутрално пријатељство Русије.

У Францеској се ваде те само колонијални ратови, него се спремају и унутрашњи, а они су опаснији него сав други. Све већа излази на видик, да ће тамо крајне партије доћи до толико силе и надмоћна, да на пошлестку нико не ће моћи стојати добар та одржање онога политичног и друштвеног поретка у Францеској, на којем данас људско друштво у Јевропи почива. Како је министарство само наумило да поднесе законодавном тијелу приједлог о промјени устава, то се међу политичким партијама развила у том питању толика агитација, да већ нико није сигуран какава ће исход имати цијела ова ствар. Радикали већ нијесу могли да сачекају владин приједлог, него су подијели свој. Странка комунистичка такође ради на остварењу својих изваја, те у већ постојећу врећу уноси ново гориво. Као што нам денеша из Париза јавља, у ствари промјене устава државна су већ два народна абора, у којима су се говорници паразити за друштвену револуцију, т. ј. за уништење свију данас постојећих економских и друштвених уставова и уредаба. Како ће се на пошлестку развити ове опасне борбе у Францеској и на што ће изаћи, то је данас тешко предвидјети.

Денеша из Загреба јавља нам, да је сабор хрватски одгођен. У денеша не наводи се за што је то учињено, нити се на ње може докучити, е да ли је сабор хрватски због државна свога одложено на извјесно вријеме, или је одгођен за то што се не жели да виче увеселјава кругове у Бечу и Пешти својим понашањем, које се тамо није могао ни најмање донасти. Сабор је неке од својихјех послова свршио; међу ове спада закон о измјени и адреса на краљевски отпис, у којој су садржани државноправни назови давашије већине хрватскога сабора.

Сједице тога сабора доиста су биле веома бурне у потоне вријеме, шта виче, страсти су се распамтјеле до тог степена, да се у виче прилика није назидо на светињу мјеста, за коме се ради за благо земље и народа. Због тога је сабор у велики свој морс закључити, да се неки послашци за нево вријеме исклуче из учествовања у саборским расправама. Да би се то закључење извело, нужна су била вадредна средства, јер дотични посланици пријетили су, да ће силом удести у саборску дворану. Тога ради морала је оружана сила притећи у помоћ. Цијела саборска дворана стојала је под стражом ђендарма, који су назиди ко улази у сабор и ко излази из њега. Кад је саборски посланик др. Старчевић, који је одлучио саборском на неколико дана био исклучен из сабора, хтјео да уђе у саборску дворану, присутни ђендарми нијесу га хтјели пустити, а кад је он на силу појурно унутра, биле му показати бајонети, с којима

би безуспешно дошле у колонију, ако не би хтјео да се покори. На то се др. Старчевић удадио из сабора.

Исклучена из сабора радикални елементи наставили су своје послове изван сабора. Ту је дошло до најпрочећих сакачких истуна. Тако су једнога посланика владине странке, дра Домјарића, који је доиста приједлог да се Старчевић исклучи из сабора, на сред улазе нападн дјечади бацајући се на њ јајамма. Пошледица није била у етапу да кријечи овај сакач. Тек по што је он учињен, затворено је неколико дјетиља, за које се држи, да су сакачид проузрочили. Ови сав приједлају странци права.

Држимо да не ћемо погрјешити ако додамо да су догађаји ове врте доијели одгањање хрватскога сабора.

У Бечу као да је наступило право варварско стање, које нимало неприлични великој пријестоници једне добро уређене и просвјетљене државе. Душепане, тарања и објавља, у ноћи и на длаву, у скривеним закућима и на најважнијим улицама, већ су толико мах узела, да се поштени свијет у чуду пита на што ће то све изаћи и које ли гоме граја бити, или ће се Беч претворити у право дуческо и разбојничко гнајздо, у ком поштеним људима не ће бити станашта. Не прђе скоро ни један дан, а да се не догоди каква дучештина скончана с најгрознијим убавством. Како ли то изгледа насрам оних сјаних палата, којима се Беч дичи и поноси! Полиција је на све стране умножена, али нити може да уђе у траг толиким злоковима, нити да спречи нованање њихових аличинских умшљаја и дјела. У невољи већ су људи почели сами да себо да се брину, те што прђе нигда није било, сада мирне Бечлије брину се за нушке, револвере и ножеве, као да су усред рата. Свак се у своју собу за рана затвара, и пријед на што ће лећи закрује по свјема кутовима. Сваком стоји уз поштељу сипрано оружје за сваки случај. Криво стање!

Ради илустрације тога стања навешћемо само неколико грозних случјајева, који су се у Бечу у потоне вријеме догудили. Тако 10. ов. м. пред вече у једном од најважнијих сокака, ка маријамлском путу, догодило се изванредно безочно најдерно убијство с харамом против мјешака Ајзерт а. Око 6 сах. доћено два човјека у његову мјешачницу хотјели промијенити рубала. На питање Ајерта колко хоће рубала да промијене, јури је дан од њих руку у веп те саспе Ајерту пуцу ваку шпјеска у очи и у исти мах удари га великом силом чекићем по глави. Ајерт побјеже у побочку собу, гди је нека стара учителица поучавала у француском сачиће Ајертове Рудолфа и Харираха. Злочинци оборише жену и дјecu, подете за Ајертом у двориниште и новим ударцима разбине му главу тако да се савлај на мах срушило на земљу. За тим се убојнице вратиле у дућан, те покупе ондје новце и адићаре из кијеги у којој бијашу албидежени новци искинуше један лист, спалише га на вајри и побјегоше авшавени из дућана. Све то догодило се за четврт сахата. Пред дућаном је јамачно трећи аличина чувао стражу. Стара учителица дошавши к себи, удари у дреску, једно дије-

ЛНСТАК „ГЛАСА ПРИГОРНА“.

УМОР И ОДМОР.

(Свршетак).

Све ово, што сам ти до сада споменио, тиче се саме оног умора и одмора овог дневног посла, т. ј. оног врлинка, кад се ти мало замораш, брзо одмораш, те и опет посао прихватиш. Алм ти знаш да то није на главни умор ни главни одмор, и да на из далека не стиже оно, што осјећаш, кад и. пр. вас цијело љетња дан прерадиш. И ако се по гледака одмаху и отпочињу, опет си о сумраку већ тако густо, тако изнемогао, да једва собом вадаш. Ту је умор уста вјетла већ толики, да ти се чини, е га вајер другим не можеш свладати до снам, а жеља за одмором тако силна, та јој се вајер одупреш. И кад би се хтјео доклати, не можеш: сав клонуло, све вадало и мисли би — врије у теба заспало.

Како што ти већ једном рекох, сав је и вријер роднија и вајер тпуннија одмор свему тијелу а особито овим дјеловима, који се преко дан око досла или живота утруде. Сав је природна, неодољива потреба нашем тијелу, сав је, тако рећи, вајера и занова екаге. У сну се одмори око, ухо, мозак, готово сваки аличак, велики дво мислиња и унутрашњих дјелова тијела, па тим се прикупља и понавља снага и бадрива, да сутра дан и опет прихвати своје одређане послове. Сав је, дакле, као неки други државн теж дјеловима, па за то Французи право ваде, да „ке снага тај жеде.“ Без сна се тијело и морс вајера хране не би могло одржати; и да насад живце и мислиње не одморимо, бадава би их хранили; брзо би нас вадало. Сјетн се само што сав рекох о томе, кад бреше ријеч о главним

њем најбоље спава, али се још вакад вајесни сјетно, како би добро било, да прје мо што легнеш опереш са себе онај глвб и ону пршаву, што те је обдавило по тијелу пошла. А јеси ли увардао, да није добро, кад се у постели будаш полежаваш, него да је боље, кад се одмах дигнеш, умјеш и обучеш, чим се пробудиш? Ако си спавао 7-8 сахата па се пред зору пробудио, дожи се и не остаји у постели било да хоћеш да на воно заспиш, било да хоћеш да лешкаш. Што преко те вјере спаваш, а особито други пут, то већ није природно и не ће ти помоћи. Спавалице и „лијене лежакчице“ су подбухле, блајде и алохране. Ко опет мало спала и мисли, да што од сна украде, потирада сам себе. „Што се сну отме то вајерва сестра — смрт — последице накрми“ каже једва мудра ријеч.

И она се вајеру, то в мисле да могу природу претећи те учинити од дана и ноћи а од ноћи дан. Ноћ је за одмор и сав, а дан за посао; и тај закон показује природу на премного примјера. Биле се цијели дан својим цијетом окреће према сунцу, а кад само сутон, спусти свој лист и затвори своја мирисна вједра — рекао би — засви. — Вајер животиња засви ноћу него дану и вајер њих тражи сунце него мрак. И животиња и човјек вају јуче дневе, те троши вајер ка сониња него дању, а биле опет само у мраку кивсоник надисује, па и то је један узрок, за што је ноћ за сав, а дан за блене и посао. Овим ових има и других. Гдје је и. пр. сунчана свјетлост, без које човјек не може — а ту би морао човјек криволати да дану снага? Гдје је она пријатна тишина и онај благи мир „глухог доба“ што сну тако годи? шта ћемо по вајерној тишини, крај које се не да тако радити као по бијелом длаву? Све то свједочи да је за здравље и напредак нашега ти-

јела најприродније и најудесније а и за друге потребе вајергодније кад одредимо дан за посао и живот а ноћ за одмор и спаване. Ко се тој истини противи било по нужди, било из обичаји и навике, тај ће ту погрешку кад — тад горко исплатити својом снагом и здрављем. Онда ће тек увидети, шта је ноћ и сав за човјека, и шта то значи, кривити и један трунак од правих вајерних. Онда ће тек признати, да су истините ријечи једног учешака, који вели, да је тијелу лакше три дана гладовати, него једну ноћ пребивати. И ми тако мислимо, па и у нас је истиника само по вајершима.

Ето, сада све знаш о умору и одмору и не ћеш погрјешити. Ето си се слатким санком потпуно одмораво, и ето се зором дижеш, да и опет цио дан из све снаге радиш, па да се и опет умораш и одмораш. Тако си давае, тако ћеш сутра и прекосјутра, и тако ћеш све једнако из дана у дан, — и у том ће те проћи цио вајер. Дуга поучица твојих година провешће само о једном те једном, и ти ћеш од повоја до покрова знати саме за двоје. За труд и одмор.

Али може ли то бити? Може ли човјек снагом, животом и вољом издржати дучи вајер саме муке и труда, а не видјети ништа друго? Може ли човјек годинама одржати своју снагу и вољу увијек при једном без вајерне, па да му и опет ни снага ни воља не отуне, да се не уморе? Може ли човјек цио свој вајер живити тако једноличним животом, те увијек радети, око посла се бринути и за њ спремати? Зар неће и други жеда и други потреба у човјечијој природи?

Наша вајер је животиња, па по тој животиности тражи у сваку промјене, а че подноси за дучи једноличност. Човјек ни вољом ни снагом не би могао издржати цио

те Рудолфа, коме су злочинци заручили
шију, бијаше мртво, а отац Ајзерт ч
сичић Хајрих лежаху у крви тешко рањени.
Исто бијаше рањена и стара учитељка.
— Чим се сазнала за убиство, одмах
је наређена потјера и за два дана у
ђе полиција у траг једном од убојница,
улица га и суочи са рањеним Ајзертом у
болници. Овај одмах познаде убојницу, коме
је име Јосиф Поиграц, човек којег је
полиција одавно због других харања тражила
и ухватила га у стану сестре неговне.
Да је ово безочно убиство у велике
убудило вас Беч са свијем је иравна
ствар. Хоће ли рањени Ајзерт са сичићем
својим преболети тешке ране — не
зна се још у тврдо.

Истих дана дочепаде се полиција и
неког другог убојнице, који је већ одавно
побуђао неколико женскиња. Томе нечу
веном убојници је име Шенк, и о њему ће
ме идућом приликом проговорити.

Кајирски дописник италискога „Таж
са“ имао је прије краткога времена разго
вор са кедивом, који се пред дописником
онако изјаснио: „инглеске су новине увијек
врло интереситне, јер добијају многе из
вјештаје из Кајира, о којима се овдје ни
шта и не зна; за мене врло је важно што
читам на њих моја властита посматрања,
која је један господин отпратио у Лондон,
али кога ја никада нијесам видио. У тим
извјештајима зели се, на прилику, као да
ја мислим одрећи се достојанства, да ми
је само стало до тога да одржим Кордо
фан и т. д. Доста је чудновато да ја о
томе ништа не знам; никада ни помињало
нијесам да се одлучено пријестоло; Кордо
фан сам сматрао за изгубљен још прије
измака овога мјесеца. Најсретније вријеме
мога живота бјеше ово доба, када још не
бијаш прино владавину. По што је мој
отац био сметнут, избор је пао на мене
или Халила. Немајилова једина нада за по
году породицу бјеше та, да ја његов на
шљедник останем. Сам он поздравно ме је
кад сам ступио на пријесто, а он зна да
би једна једина његова ријеч, управљена
на мене, била довољна да одбијем понуђе
но ми господарство. Он зна и то, да би
моје и најмање подупирање да се примим
кедивског достојанства било за њега пра
ва пропаст. Прије не што сам се примио
овога положаја ожећао сам у првоме ре
ду дужност према својој оцу, а кад сам се
примио, онда ми је остало да помишљам
на дужност према својој земљи. Ја мислим
да сам испунио своје обавезе, јер сам шљо
довао прво савјетима контроле, а последице
и савјетима Инглеске. Три су пута преда
маом била, да то учиним: прво, шљедова
ти им јавно, а међу тим тајно радити
противу њих; друго: савјетно их слушати
без поговора, и треће, да моје властито
мишљење остварујем, ако се не сложим
са савјетима, или да покушетим ако видим
да не могу продријети са њима. Ја сам
изабрао трећи пут, и за мене говора
ху да сам „слаб“ и да то треба достави
ти мојим савјетодавцима. А зар би њима
пријатније било да сам на суицот изво
јаву опозицију? Но ја сам и „непопуларан“.
У којоко израза „непопуларан“ има
каква значења у Мисиру, морам признати
да тај приговор има мјеста. Инглеси су
непопуларни, јер теже да реформију; де
карни су непопуларни, по што са опаснош
ћу свога живота девинцирају куће; су-

дије су непопуларне, јер строго казне по
мишљана; чиновник је непопуларан, јер
не ће да ради оно што се од њега тражи.
Сваки корак, који би ишао право, непопу
ларан је и то ће тако подуже остати, по
ма за то ипак морамо издржати остати.
Па ко је према томе популаран? Човјек,
који строго влада и који сваки неумјестан
корак казни, мора су се покоравати, нико
се неусуђује противрјечити му. То је оди
ста пут, и то једини пут, мислимо попу
ларности. Али ту нема никаквога разлога
да се не остане при таквома изчању дје
лања. Ми морамо трпјеливо радити и у
другим правцима, и морамо се потрудити
да развијемо карактер Феласа (сељака),
али не можемо за дуго и дуго рачунати
на непопуларност у Мисиру. Но ја сам скре
нио са теме моје; ја сам рекао да моје
прве обавезе и дужности морају бити извр
шене према земљи мојој. И ако би ико
помислио, да би се земља користила тиме
што би ја благодарно на достојанству, то
ме не ће никакви лични обзир задржати,
да одмах не дам оставку; но ја мислим у
осталом, да то не ће тако бити, и морам
додати, да те ствари нијесу ни од кога
другог потекле, него присто од страњих
новинара“. — Послије тога кедив је гово
рио о стању у Судану. Није, вели он, ту
питање о предавању Кордофана или Дар
фура, јер су они предати Мисиру. Што
се тиче источнога Судана и приморја на
Црвеном Мору, то ми тамо немамо ника
ква интереса, а међу тим одржање је вр
ло скупо. По што смо ми добили те пре
дјеле од Турске, то их морамо формално
натраг повући. Судбина тих земаља са
самим је без утицаја на Мисир. А што се
тиче Картума, — питање је још мање
јасно. Министри држе, да је врло потребно
да се одрже те позиције. Но ја не могу
допустити, да се моји погледи и погледи о
томе објаве прије по што их изнесем у
министарскоме сајету. Ако министри ми
сле, да не могу послушати савјете Ингле
ске, они ће по свој прилици одступити.
Али ће бити доста тешко при данашњем
стању ствари, да се вају људи који ће
их замјенити“. — Но министри су међу
тим већ дали своје оставке и образовања
је нов кабинет под преједивштвом Нубар
паше.

Домаће вијести.

ЦЕТИЊЕ, 14. Јануара.

— Њено Височанство Књагинја са
свјетлим књажевићем Мирком, свјет
лом књажињом Милицом, књажевићем
Ђорђијем А. Карађорђевићем, г. Алек
сандром Николајевићем и пратњом по
шла је у сриједу прије подне с Цетиња
на пут у Париз, гдје ће се неко вријеме
задржавати.

— Данас је код нас прослава праз
ник првога епископа просвјетитеља св. Саве
убичајеном црквеном и школском светко
вином. Прије подне служена је у олд св.
обитељи служба божја, при којој је чинов
дјествовао високопреосвештени г. митро
полит Нисарион, а присуствовали су: Ње
гово Височанство Књаз са својим мини
стрима и државним сајетницима, чинов
ништво, народ и школега младег мушк
и женска из свјех олданих школа са сво
јим наставницима. Послије службе божје
ишло се у олд основну школу, која је у
сладу данашњег дана била зеленилом оки

што ће нам ваљата у жагору живота. Не
дјеља нас кријени за даље труде и бриге,
а сјаја нам кроз сумор тешких дана као
свјетло наде, као тиха лука крај узбулка
на мора, те нас тиме држи и муке нам
блажи. Недеља је мир и покој, уживање
и весеље, — светковина и души и тијелу.
Она улијева у нас освешеном снагом сво
јом вољу и дурашност, у утарђује нас у
нади, да иза муке долази весеље; да иза
страсна петка долази васкрсе... У тој на
ди лакше живимо, лакше умвемо. —

Жалост је само што светковине не
деље није увијек тако, па и не носи те
плодове, него са свим друге. У нас је мно
го људи, којима празник није више светко
вина души и тијелу, није више одмор,
накнада и уживање, него се претурно у дан
страсти и неваљалства, у дан душевних и
трјесних заблуда, у дан душевних и трјес
лесних опадања и назака. Има многих ме
ђу нама, који су заборавили, да недељом
кријене душу поуздавом надом у помоћ и
притицање виших сила, да је разгалују
љепотом и невиним весељем, и да јој тако
чувају чистоту и гинкост. Има међу нама,
који не чекају недељу, да сладе и снаже
тијело миром и уживањем, него да га зар
оне у најмутније врлоге. Има међу нама
који — да речемо у кратко — недељу не
светкују него скривају... Или је то свет
ковина души, а одмор тијелу, кад зарди
мо од крме до крме, од механе до механе,
да у необузаној страсти пајемо, коцке
преврћемо и до зоре банчимо? Је ли то
светковина души, а одмор тијелу, кад та
је глава мјесто миром помазана коцка про
бијена, кад ти трагом ходи мјесто мирне
од тамјана и чамирне, смрад од ракије и
дуле, кад те прати мјесто слова божја —
слова дубави — жандар? Је ли то светко
вина души а одмор тијелу, кад се извоја

лема и заставама изобилим украшена. Ту
је високопреосвештени г. митрополит са
светиством, у присуству Н. В. Бицаја,
чиновника, школега младег и мношброј
ног народа, осветио војску и њом покро
вио школско здание и све присутне. По
што је прикључено свештеном била свештено
једна од учитеља, г. Саво Мартиновић, и
говорио прилику овоме светку бесједу пре
поручујући религиозно-моралну наставу
младежи, којој је св. Саво темељ положио,
као најпоузданији основ за здрав разво
јат народ. За тим је још једна ученица
неколико поздравних ријечи изробирила, и
тијем се сврши светковина.

— Као што смо могли дознати из на
шега министарства унутрашњих дјела, сти
гле су овихе дана том министарству са
свијех крајева Црне Горе најповољније
вијести о стању у тој земљи и круп
не, која је потпуно здрава и напредна.
Увијерни смо, да ће ова вијест обрадова
ти све пријатеље наше домовине, којима
је добро познато, да је стога један од гла
внијех извора благостања нашег народа.

— Вријеме се у нас ове недеље
измјенило. Зимва стегла понустила је сје
вер уступило мјесто југу, а ова нам
доијела кишовита и сунјетом забјелене
дане. Отуд мочар и лавина куд год се
макнем. Комуникације доста сирјечене.
Јучерашњу пошту из Котора још нијесмо
примили, а већ је превалила водне од субо
те, када оно нишемо.

Црногорско Поморство.

Св. Пилота, 25. Децембра. — Ове
недеље имали смо за седам дана бурни
приликом јак и дијено вријеме. А море
мирно.

Улазак и излазак Бојане био је сло
бодан.

Доједрише:

Траб. црн. „Бахрије“, тон. 32,
кап. Мустафа Мехмед, из Обота, су 5 мо
мака, крпат руја и сјемења од лана.

Траб. црн. „Софија“, тон. 24, кап.
Мустафа Туло, из Тријешћа, су 5 момака,
крпат трговине.

Траб. Црн. „Узузије“, тон. 34 кап.
Мустафа Јахоја, из Млетака, су 6 мома
ка крпат трговине.

Поједрише:

Траб. црн. „Фиорли Сан Никол
а“, тон. 40, кап. Омер Шабани, из Тра
јешћа, су 6 момака, крпат руја.

Траб. црн. „Меријел Бахер“, тон.
28, кап. Уео Зубери, за Тријешће, су 5
момака, крпат руја.

Траб. црн. „Бахрије“, тон. 32, кап.
Мустафа Мехмед, за Тријешће, су 5 мо
мака, крпат руја и сјемења од лана.

Траб. црн. „Софија“, тон. 24, кап.
Мустафа Туло, за Обот, су 5 момака, кр
пат трговине.

Траб. црн. „Узузије“, тон. 43, кап.
Мустафа Јахоја, за Обот, су 6 момака,
крпат трговине.

Уцињ, 1. Јануара. — Ове недеље
имали смо вјетрове од I. и II. четвртца
јак, умјерене и лаганине, за три дана ма
ло да не ведро и мирно море; за три да
на понешто облачно и понешто кише, а
за тим сирши година сјевањем, грмљави
ном и кишом, а море бјеше узбуљено.

ма на у свађи и казату затвемо и свој
уздех и своје одрање? Хоће ли нас тада
поведељник застава и душом и тијелом
оснажење, охрабрено, препоручено и за по
ве труде приправно, кад нас је ето неде
ља гонила по свих злих небесах, а зора
затекала у неумјерности и страсти сваке
крсте? Хоће ли тава недеља и празник бити
оно што треба да је по црквеном и по при
родном закону: одмор, благовање и светко
вина умореној души и малаксалом тијелу?

Да то доста буде, ваља да недељу
светкујемо истински као што заслужује.
Већ преобука и стајање одјело — већ та
трјесна чистота и свјачност — ваља да
ти удлије неко необично достојанство и неку
светковину у души. Чист душом у тијелом
заборави на све бриге и невоље, на све
страсти а страдања овога живота, и ваља
се по слову божјем у правду, да ти по
штена мука не ће пронаћи. Па како се
тада разгалити: у чистој и мирној души
нигде ти лијени цвијет — дубав према
ближњему — а мирне његов прати те
сунчеје. Ево ти друштва в селана, ево ти
из све стране млих и драгих, па лако је
онда лако уживати, што овај лијени сви
јет даје. Мудри збори међу старацима, по
ука и ваља, прича и гусле — зар све то
не пружа толико уживања, да је човјеку
доста? Међу дјецом и млађима изводе се
лијене игре и пресме, замеће се шала и
млачовито коштање, уштан зор и смијерно
надметање: — па зар је све то мало и да
раздара младу чисту душу и да окриви и
подмлади старост? Што не сладе тога из
ваших села и заселака? За што да се и
сада не игра коло и ево крви црке или
крви крета управо на догледу најважни
светиња и на очи свему свету, него се за
лачич по крчмама и механама на догледу
боца в карата? што се небо млади момци

Доједрише
Траб. црн. „Луна Нова“, тон. 12,
кап. Јакуп Сука, из Драча, крпат, за
Млетке.
Траб. црн. „Аврелије“, тон. 16, кап.
Асан Ади Мухај, из Драча, крпат, за Ан
вону.
Траб. црн. „Луна Меја“, тон. 24,
кап. Ђорки Јани, из Драча, крпат, за Ри
јеску Саску.
Траб. црн. „Бел Фиоре“, тон. 4,
кап. Бет Буаук, из Медоне, с путникама.
Траб. црн. „Сержана“, тон. 3, кап.
Исмајло Мустафа, из Медоне, крпат.
Траб. црн. „Саламу“, тон. 2, кап.
Адем Марути, из Медоне, с путникама.

Поједрише:

Траб. црн. „Луна Нова“, тон. 12,
кап. Јакуп Сука, за Млетке, крпат, из
Драча.

Траб. црн. „Аврелије“, тон. 16, кап.
Асан Ади Мухај, за Ријеску Саску, кр
пат, из Драча.

Бар, 5. Јануара. — Ове недеље им
мали смо вјетрове јак сјеверо-источно,
гдједо ведро небо, а гдједо облачно, и
свијет на врхове.

Барометар држаше се између 76—77.
Стање температуре Реом. 7 —

28. Децембра дође уредно из Три
јешћа и Далмације нар. аус. уг. „Флу
ме“, тон. 429, кап. В. Богдановић, који
искрпа неколико трговине и путника за
ову луку и крену сјутра дан у 2 сах. по
под за Арбанију и Кре.

1. Јануара крпат се уредно више
поменути пароход који понто искрпа не
колико путника и трговине за ову луку
крену у прикључено вријеме за Далмацију
и Тријешће.

4. он. и. дође из Фиуме и Дубровни
ки траб. итал. „С. Каролина“, тон. 14,
кап. Марола Ђовани, крпат птица и оста
де трговине за Обот.

4. он. м. дође и пароброд аус. уг.
„Деленио“, тон. 574, кап. Ф. Смирјанић,
који по што искрпа неколико путника за
ову луку, крену у одређено вријеме за
Арбанију и Кре.

Телеграми „Гласа Црногорца.“

БЕЧ, 8. Јануара. — Гире сти
гао јутрос у 7 часога. На жељезници
подравно га Лобанов са чиновницима
из посланства. Гире одио у мосла
всту руском.

БЕЧ, 9. Јануара. — Министар
Гире данас је примљен од цара у при
ватној аудијенцији, која је трајала
четрдесет минута. За тијем је имао
састанак с Катвокијем, с којим се
разговарао читаву уру. Данас на дво
ру свечан објед у част Гиреу. Прису
ствовали су Лобанов, Урусов и сви
министри.

ЗАГРЕБ, 9. Децембра. — Про
читано је краљевско писмо, којим се
сабор одгађа.

ПРИЗ, 9. Јануара. — Држана
су два народна збора, на којима се

и данас метали камена с рамена, и што
не би и данас саклали скоко јуначког а т.
л. него се ето вијаш, крпату и златаше?
Што двојачко коло и данас не изводи
пресме на намајнице као што је некада из
водило, него се ево све женскиње збале у
два збора те се по пријеско гледа и одгов
ра? Што се тежачка жена и данас не за
довољи невиним усладама сељачког жи
вота, него тражи друга, да недељом прве
зоре дође у варош на базар и састанак?

Да недеља и други празници — а у
нас их има доста — затну и трлесну и
душевну снагу, и трлесно и душевно здри
кље нашега народа гдје коих крајина, по
тврђују многи пријери. Ти их може бити
не знаш и не можеш да увардаш, јер на
то и не пазаш; али их зна онај, који боде
морти, в који се био тога били. Штај ево
декара или власт на Беч одмах знати. Из
недеље и празника је највише пободљива
ња, па понавише баш таких, која се заме
ћу у страсти и нежељеј евог живота. Непрет
них случајева је у нас највише о празни
цима, а мило је рећи о радним данима. Сва
ђе, заваде, туче, палежи, друге пакле и
убаства сакладаје мило о тежачким данима
него о свештима; а друго погрешке учине
се више у празничној него на послу. Ра
чунај још да је у нас свијет, који око дне
је стотине дана у години „светкује“ па Беч
ласно признати, да тако „св. тковине“ не
брани него баш затвара и душевно и тр
лесно здравље нашега народа. Гдје се дна
је стотине дана у години проведете у беспо
слени, страсти и беслоћу, ту ни она други
не вриједи много. — Из свјетла полуде и
ради даних вела наша пословина... па
што се не питамо, како добросно до же?
Што се не повољало, кад смо ми кри
ни, а не свети?

Др. Милош Јовановић Батут.

свој вијек при једном послу, при једној по
мисли, при једној жељи, при једној радо
сти; него му и воља и снага ишту, да се
промјенама, тако река подмлађују и зава
љају. И тијело и душа траже, да сва неке
пучице трудних дана, иза часога црне
бриге и тешких мисли — као оно иза ки
ше сунце — дође по који тренут, гдје се
све то ласно заборави. И тијело и душа
вхитјенију, да се с времена на вријеме о
просто послова и мука, па да у непомуће
ном миру и весељу уживају. Тај мир и то
уживање ослободе нам и душу и тијело од
овог непрестаног заната; ослаже нас за
нове напоре и нове бриге, а кад нас и опет
ухвати мука и терет живота, тјеша нас и
крјени помисао и нада на оно мирне, сло
бодне и весеље часове. У тој мисли и нади
протече и најтеже вријеме много брже и
лакше, те шу и не осјетимо терета.

За то је и природно и нужно, да чо
вјек баш рад своје радне снаге, рад свога
здрвља, и рад своје дурашности, установи
у животу неке дане, када ће с времена
на вријеме сдморити своје тијело од труда
и напора, када ће ослободити своју душу
од брига и мисли; када ће у миру и за
довољству уживати љепоту овога свјетла,
па на тога мира и уживања присти нове
снаге за нове труде. Човјеку је нужно, да
с времена на вријеме — тако рећи — оди
вене лук својих снага, да он покусти тетињу,
која га патеже, јер би онако зашет брао
изгубио и бадрану и гинкост.

Човјек је то већ дачно учинио, те
слушајући заповјед божју шест дана и
ради и свршује (све) послове, а седни
дан посвећује господу Богу своме. Неде
ља је свет и апламент дан у нашем жи
воту. Недеља је васкрс наших снага. Не
деља је крај малаксалу тијелу а пање ум
ореној души, те враћа у нас све оне снаге,

